

UDK: 655.55:004.4:303.064:655.253:347.763:655.28.028:111.3:347.18

Dr Zoran D. Radović¹

PRIKAZ KNJIGE

FEJSBUK, ZAŠTITA PODATAKA I SUDSKA PRAKSA

Autori: dr Andrej Diligenski i dr Dragan Prlja

Izdavač: Institut za uporedno pravo u Beogradu, 2018. godine

U uvodnom delu knjige autori nas upoznaju s ulogom društvene mreže Fejsbuk koju koristi više od dve milijarde ljudi širom sveta. Ta društvena mreža prikuplja neverovatne količine svih vrsta podataka. Sa profila korisnika preuzima podatke kao što su ime, i-mejl adresa, lista prijatelja itd. Biometrijski podaci sakupljaju se bez prethodno dobijene saglasnosti korisnika mreže, što povećava mogućnost zloupotrebe podataka.

Autori knjige napominju da je „digitalna nepismenost“ problem ne samo u Srbiji već i u svetu. Veliki broj građana širom sveta previše olako pristupa Fejsbuku, dajući toj društvenoj mreži suviše podataka o sebi, te ne razmišljajući o eventualnim posledicama. Pri tome, uslovi korišćenja Fejsbuka su jasni, tačnije šta god da postavimo na tu mrežu postaje njeno vlasništvo. Međutim, većina korisnika na to ne obraća pažnju. Fotografije, video i tekstualni zapisi koje postavljamo na Fejsbuku oni što ga kontrolišu imaju pravo da iskoriste na način koji im odgovara.

Fejsbuk ima skoro sve atribute i prerogative države – teritoriju koju pokriva, stanovništvo koje obuhvata, pravila i mehanizme kontrole, kao i lične podatke građana kojima raspolaže. U stanju je da odobrava pravnu pomoć i postavlja se kao arbitar u proceni globalnog morala, dobrih običaja, ali i kao sudija da li će određeni sadržaj biti objavljen, obrisani ili blokiran.

Korisnici Fejsbuka nemaju pravo na „digitalni zaborav“, odnosno „pravo na brisanje podataka“. Ukoliko korisnik deaktivira svoj nalog, Fejsbuk će i dalje držati

---

¹ Autor prikaza je doktor pravnih nauka, naučni saradnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu, u penziji
I-mejl: zoran-radovic@hotmail.com

Rad je primljen: 30. oktobra 2018.

Rad je prihvaćen: 5. novembra 2018.

njegove podatke. Takav način zadržavanja podataka suprotan je savremenim propisima o zaštiti podataka. Ipak, ohrabruje donošenje Opšte uredbe o zaštiti podataka na nivou Evropske unije (Uredba (EU) 2016/679 Evropskog parlamenta i Saveta od 27. aprila 2016. o zaštiti fizičkih lica u pogledu obrade ličnih podataka i njihovog slobodnog kretanja). Radi se o aktu koji je usmeren ka strožim merama upravljanja ličnim podacima, što svakako ide u prilog zaštite podataka kao osnovnog ljudskog prava, ali ne i kompanijama koje to doživljavaju kao uplitanje u njihov rad. Mehanizam zaštite je bolji nego američki, ali prostora za dalje pomake svakako ima, ističu autori.

U nastavku knjige autori su poklonili pažnju sudskoj praksi koja je pokazala tendenciju zaštite podataka i potrošača. Dali su prikaz većeg broja sudskih presuda.

Viši sud u Frankfurtu 2016. godine presudio je da vlasnik Fejsbuk naloga odgovara za protivpravne sadržaje koje postavi neovlašćeno lice ako je vlasnik naloga nedovoljno pažljivo čuvao svoje pristupne podatke. Viši sud je zbog zanemarivanja dužne pažnje ustanovio odgovornost vlasnika naloga za sprovedene protivpravne radnje trećeg lica i osuđen je na novčanu kaznu od 3.000 evra.

U drugom slučaju, jedan korisnik Fejsbuka objavio je na toj mreži zaštićenu autorsku fotografiju jednog istaknutog građanina. Operater stranice na čijem se profilu mogla videti sporna fotografija bio je upoznat s postojanjem autorskih prava na fotografiji. Pošto je reakcija operatera Fejsbuka izostala, imalac autorskih prava uputio je opomenu. Kako operater ni tada nije reagovao, autor je podneo tužbu za nečinjenje. Sud je odlučio da Fejsbuk operater mora da se uzdrži od prikazivanja sporne fotografije. Tom presudom sud je potvrdio dosadašnju sudsku praksu u sličnim situacijama.

Danas malo ko komunicira putem pisma ili faksa, već najčešće preko i-mejla i društvenih mreža. U odluci hamburškog suda od 2013. godine odgovoreno je na pitanje da li objavljivanje privatnih poruka na Fejsbuku krši lična prava autora. Korespondencija između autora (tužioca) i objavljivača (tuženog) najpre je počela na jednom portalu. Tu je autor imao izvesnu objavu na koju je objavljivač reagovao i obratio se privatnom porukom autoru. Autor je potom poslao odgovor objavljivaču privatnom porukom na Fejsbuku. U toj poruci autor je naveo razloge na osnovu kojih on ističe svoje pravo da se njegova titula i poreklo ne smeju navoditi. Sud je zbog objavljivanja poruke taj postupak okvalifikovao kao kršenje zakona i konstatovao da se radi o povredi prva ličnosti.

U modernoj komunikaciji putem interneta, istorijski posmatrano, došlo je do drastičnog prelaska iz stanja totalne neobaveštenosti u stanje sveobuhvatne informisanosti. Uveliko se javlja špijuniranje preko društvenih mreža, Fejsbuka itd. Globalnog rešenja da se obezbedi sigurnost građana i njihovo pravo na privatnost nema. Po svemu sudeći, ističu autori, pravo je u velikom zakašnjenju za tehnologijom.

Knjiga *Fejsbuk, zaštita podataka i sudska praksa* u izdanju Instituta za uporedno pravo iz Beograda ima izuzetan naučni i društveni značaj.